Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

Lausunto

Ei salainen
TiVP 3/2023 vp 5

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

3.10.2023

Eduskunnan tiedusteluvalvontavaliokunnalle

Puolustusministeriön lausunto tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomuksesta vuodelta 2022

1. Yleistä

Tiedusteluvalvontavaltuutetun tehtävänä on tiedustelutoiminnan ulkoinen laillisuusvalvonta, ja valtuutettu valvoo tiedustelutoimintaa koskevan lainsäädännön noudattamista tiedustelutoiminnan valvonnasta annetun lain nojalla. Tiedusteluvalvontavaltuutettu valvoo tiedustelumenetelmien käyttöä, tiedustelutiedon käyttöä ja muuta tiedustelutoimintaa.

Tiedusteluvalvontavaltuutettu on antanut viimeisimmän kertomuksensa huhtikuussa 2023, joka koskee vuotta 2022. Kertomuksesta käy ilmi, että tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminta on ollut aktiivista vuonna 2022.

Lisäksi valtuutetulle on tehty seitsemän lähinnä tutkimispyynnöksi katsottavaa kirjoitusta. Tutkimispyyntöjen määrän laskenut alhaiselle tasolle aiempina vuosina tehdyistä pyynnöistä. Kanteluiksi katsottavia kertomuksia ei saapunut. Puolustusministeriö pitää sinänsä tutkimispyyntöjen ja kanteluiden alhaista määrää luottamuksen osoituksena tiedusteluviranomaisten toiminnalle. Toisaalta voidaan esittää näkemys, onko mahdollisuudesta tehdä tutkimispyyntö tai kantelu viestitty riittävän selkeästi ja riittävän laajasti.

Puolustusministeriö toteaa, että tiedusteluvalvontavaltuutetusta on muodostunut keskeinen osa suomalaista tiedustelutoimintaa. Tämä näkyy tiedusteluvalvontavaltuutetun tiedustelutoiminnan ennakollisen ja reaaliaikaisen laillisuusvalvonnan merkityksellisyytenä tiedusteluviranomaisille, jotka pystyvät oma-aloitteisesti tekemään korjaavat toimenpiteet ennakollisesti. Tämä vähentää erilaisissa ennakoimattomissa poikkeamatilanteissa tarvetta tiedusteluvalvontavaltuutetun jälkikäteisille laillisuusvalvonnallisille toimenpiteille.

Puolustusministeriö pitää hyvänä, että tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminto on saanut lisäresursseja. Tämä edelleen toteuttaa sitä tiedustelulainsäädännön eduskuntakäsittelyssä esiin tuotua linjausta, jonka mukaan riippumattoman ulkopuolisen valvonnan resurssit on turvattava.

Puolustusministeriö pitää myös tärkeänä, että tiedusteluvalvontavaltuutetun toimintaa kehitetään aktiivisesti. Tiedusteluvalvontavaltuutettu toteaakin, että yhtenä tiedustelutoiminnan laillisuusvalvonnan kehittämissuuntana on panostaa tiedustelumenetelmiä käyttämällä hankittujen tietojen jatkokäsittelyn valvontaan. Tähän kehittämiseen liittyy myös tiedusteluvalvontavaltuutetun ja tietosuojavaltuutetun välinen yhteistyö. Tiedusteluvalvontavaltuutetun ja tietosuojavaltuutetun tehtävät ovat osittain rinnakkaiset, mutta niiden toimivaltuudet ovat erilaiset.

2. Oikeudellinen tulkinta

Tiedusteluvalvontavaltuutetun kertomuksessa on aiempien kertomusten tapaan seikkaperäisesti käyty läpi sotilastiedustelutoiminnan ja sen valvonnan lainsäädäntökehikkoa sekä syvennetty oikeudellista tulkintaa. Tiedusteluvalvontavaltuutettu nostaa hyvin esiin erityiskysymyksiä ja esittää seikkaperäisesti tiettyihin toimivaltuuksiin ja tiedon käyttöön liittyviä huomioita ja näkökantoja.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
00131 Helsinki

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi